

ARA VE

HISTÒRIA DEL DIARI I DE L'UNIVERS

Això que ara ve, això que ara —si aquesta mena de pròleg no us en treu les ganades— llegireu, és del 1980 i no ho he publicat abans perquè ho havia perdut, o, més ben dit, n'havia perdut una meitat essencial. La història de la pèrdua i de la consegüent (passats més de trenta anys) recuperació em costarà d'explicar perquè hi ha coses que em costen d'entendre. Ara bé, ara ve: una nit, devia ser entre cap d'any i reis, de l'any 80, vaig sortir sol, jo vivia aleshores amb quatre o cinc persones més en una casa del carrer Segur, al fons de la vall d'Hebron, al peu del Carmel, i vaig baixar a Barcelona, a veure si trobava un amor per a la meva vida, o si més no per a la nit, als barris de Santa Maria. En un bar de cap al carrer dels Ases una desconeguda em va mirar fugaçment. Jo vaig pensar «ui no, aquesta no», però va ser que sí, perquè al cap de mitja hora, al bar següent —una petita discoteca de la plaça de les Olles— em vaig posar a ballar tot sol, no ballava ningú més, i de cop apareix aquesta i se'm posa a ballar a davant i el seu ball era tan o més estrafolari que el meu i a més em portava a una mena de diàleg gestual i corporal d'allò més comprometedor i arrossegador. Al cap d'una mica érem al carrer i jo li

estava escrivint declaracions abrandades amb bolígraf a la pell de les mans. Va venir a casa amb mi i l'endemà vaig anar amb ella a casa seva, a Gràcia, i m'hi vaig quedar a viure uns quants anys. Era al carrer Llibertat, i l'eixida donava, tan a prop que s'hi podia saltar, a la del que seria el meu gran amic, en Jordi Pope, encara que a la seva casa s'hi entrava pel carrer Venus, entre Llibertat i Perill. A la dona jo li deia Ljusbarn, que vol dir infant lluminós, o criatura de llum, que és un nom tret d'algun conte fantàstic del seu país, perquè ella, encara que s'hagués criat aquí i parlés perfectament castellà de l'escola i català del carrer, era sueca. I aquella mateixa primavera del 80 ens en vam anar ella i jo a la terra dels seus avis materns, a Escània (sud de Suècia), on la vella casa familiar era buida perquè els seus pares ja feia anys que vivien a Castelldefels. I així fou que vaig anar a parlar a Kilinge [que es diu xílingue, 'silinge, un lloc de quatre cases disperses entre camps i boscos que no arriba ni a poble i que els camins que hi arriben són de terra. A la casa que es trobava més a prop de la nostra, a l'altra banda d'un camí, hi vivia l'avi de la criatura, el vell Amerika Jon. En aquell desert de món, quan ja feia un mes o més que hi érem, em vaig posar a escriure simultàniament un dietari i un poema.

Perquè això és un llibre doble, fet d'un dietari breu (no arriba a cent pàgines) i un poema llarg (d'unes trenta) escrits de mitjan juny a mitjan juliol d'aquell any 1980: el *Diari d'Escània* i *Univers endins*. No s'assemblen gens però van junts: els versos comencen amb la terra dels morts i la prosa comença esmolant la dalla. Que un text i l'altre es complementessin, no ho cercava ni ho deixava de cercar: no hi pensava. En una llibreta negra

de 12 x 19 que encara conservo hi vaig estar anotant durant poc més d'un mes els esdeveniments de cada dia i sovint pensaments propis; escrivia tal com raja, neta-ment, sense tornar enrere (més endavant, quan ho vaig passar a màquina, hi vaig afegir alguns detalls però pràcticament no en vaig tocar la redacció). Mentrestant, aquells mateixos dies, en una llibreta barata d'espiral, de quartilles ratllades, comprada a la papereria del poble del costat, hi vaig anar gargotejant de mala manera un poema, fent i refent, avançant i reculant, ratllant mots i estripant fulls: cada dia hi afegia dos versos, en suprimia quatre i en canviava vuit (més endavant, quan el vaig passar a màquina, vaig tenir uns quants treballs per acabar-lo de collar i de perfilar, i al final vaig llençar els esborranys manuscrits a la brossa).

Va ser aquell mateix estiu, havent tornat a Barcelona, que vaig picar els dos textos. Recordo perfectament que els vaig posar tots dos en un sobre. A la pàgina de títol del poema hi havia fet un dibuix, una petita explosió de colors, incloent-hi grisos i negres. Al cap d'un temps em vaig adonar que no sabia què se n'havia fet, del sobre, l'havia perdut. Del diari d'Escània me'n quedava la llibreta negra original, el manuscrit. Del poema, res. Durant trenta anys m'he estat preguntant com i on el devia haver perdut. El que sí que recordo i he recordat sempre és que em sentia molt insegur de l'interès o del valor que podia tenir el dietari, i que el volia ensenyar a algú que no fos la meva germana ni el meu amic íntim ni encara menys la criatura de llum, algú que s'ho pogués mirar d'enfora. Així que un dia, suposo, devia agafar el sobre amb la idea de deixar-lo a algun conegut, o bé d'anar-lo mostrant a l'un i l'altre, i me'n devia acabar

anant de festa o... no ho sé... el cas és que el vaig perdre i quan me'n vaig adonar ja no sabia ni quant de temps feia que l'havia perdut. Anava molt despistat, aquells dies, segurament més i tot que ara. No sabia ni si realment havia donat el sobre amb els dos textos a algun conegut lletraferit o a algun amic, o si me l'havia descuidat en un cafè. Vaig regirar cinquanta vegades els fons d'armari i de calaix del pis del carrer Llibertat, i de casa el Pope, i de casa els meus pares, i res. Irregularment, cada uns quants anys, m'he trobat tornant a remenar piles de paper i racons de casa els pares o de casa meva, amb l'esperança d'haver-me equivocat i de trobar el sobre a dins d'un altre sobre o entre dos papers més grossos, però res. Suposo que la pèrdua es devia produir la tardor del 80, però no ho sé segur, tampoc. Fins i tot li vaig fer, cap al 1999 o així, un poema al poema perdut, un plany pel poema perdut, en el qual m'imagino els diferents destins que pot haver patit, els diferents llocs on pot haver anat a parar: es diu «Univers endins, destins possibles», va sortir publicat a l'antologia *Sense contemplacions* (congeminaada per Manel Guerrero el 2001 a l'editorial Empúries), i torna a sortir avui, aquí, en un apèndix.

I l'any passat, el 2010, sense avisar, el poema reaparegué. El sobre era a casa d'una amiga, la Maite Ninou, i no recordo si l'hi havia deixat perquè s'ho mirés o si simplement me l'hi havia descuidat. Ella el devia posar en un calaix, més endavant al fons d'una caixa barrejat amb altres papers vells d'aquells que no saps ben bé perquè els guardes, i... i un dia del proppassat 2010, remenant coses velles, va veure el sobre, va voler mirar què hi havia i sorpresa es va trobar uns versos i una prosa

«literària» de l'amic Enric. Ella no sabia que jo no en tenia cap còpia, d'aquells papers, primer es devia pensar que jo els hi havia donat, en aquells anys llunyans en què ens vèiem més sovint, però finalment un dia, per si de cas, em va telefonar per dir-me que ho tenia. Li vaig demanar que em descrivís el sobre, que em digués què hi posava, em va dir que hi deia *ORTIGUES I CAMAMIL·LA*, que no és el títol ni del diari ni del poema, simplement és el que jo havia escrit amb retolador negre al sobre, i vaig fer un bot tan expressiu que abans d'adonar-me'n ja era al carrer corrent cap a casa seva a recollir el poema, com si retrobés un fill que creia mort, i, sobretot, ansiós per veure què deia.

O sigui que ara ja els puc publicar tots dos, poema i diari, l'un al costat de l'altre, que és tal com van, i si no tenen prou força ni fondària, tindran, si més no, la gràcia i la pàtina de les coses perdudes sense remei i inesperadament retrobades. De les notes alguna ja hi era i algunes són d'ara. També hi he afegit en un apèndix la meva traducció d'un poema d'Edith Södergran perquè un passatge del diari d'Escània hi al·ludeix.

Gràcies.